

УДК 021.1:07

DOI: 10.36273/2076-9555.2019.9(278).19-24

Наталія Грабар,кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри культурних універсалій ХНТУСГ ім. П. Василенка,
e-mail: grabar-ng@ukr.net**Анжеліка Кухаренко,**кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри культурних універсалій ХНТУСГ ім. П. Василенка,
e-mail: kuharenko_angi@gmail.com

Аксіологізація комунікаційної діяльності бібліотек ЗВО в сучасному медіапросторі

У статті розглянуто аксіологічні проблеми комунікаційної діяльності бібліотек закладів вищої освіти (ЗВО) в сучасному медіапросторі, що значною мірою зумовлено трансформацією ціннісної системи соціуму в умовах інтенсивних глобалізаційних процесів. Тип мислення сучасника значно диверсифікується, втрачається аксіологічний аспект особистісної живої комунікації, місце якої, насамперед у молодіжному середовищі, дедалі частіше посідають соціальні мережі.

Бібліотекам слід готуватися до результативної конкуренції в медіапросторі, використовуючи багатий історичний досвід інформаційного обслуговування. В сучасних реаліях діяльність університетських бібліотек значною мірою залежить від базових цінностей соціуму, які впливають на вибір основних функцій, форм і методів роботи цих установ.

Ціннісні аспекти сучасної бібліотеки мають бути спрямовані на гармонізацію всіх сфер функціонування, насамперед створення умов для взаємодії користувачів, спрямування їх активності в креативному напрямі, вільної навігації в ресурсах світових мереж, самоосвіти й самовдосконалення. Майбутнє бібліотек ЗВО вбачаємо у створенні власної території для взаєморозуміння й толерантного співіснування з іншими інформаційно-комунікаційними структурами сучасного медіасередовища.

Бібліотечний простір освітніх установ орієнтований на продукування загальнолюдських, гуманістичних цінностей: істини, добра, взаємоповаги, братерства, свободи думки й самореалізації. І цей процес потребує поглиблення уявлень усередині професійної спільноти про зближення інформаційного та культурного складників бібліотечної діяльності як важливої умови реалізації суспільного призначення бібліотек у поєднанні засобів і мети.

Ключові слова: бібліотеки ЗВО, медіапростір, інформаційно-комунікаційні технології, бібліотечні фахівці, спілкування

Постановка проблеми. Однією з найгостріших соціально-культурних проблем сьогодення є дослідження специфіки медіапростору як чинника розвитку інформаційного суспільства, що суттєво впливає на систему освіти та її бібліотечні інститути й слугує потужним засобом формування світогляду людини. Становлення особистості неможливе поза соціумом, без урахування стрімких змін у всіх його інституціях. Безперечно, прерогатива в організації цього процесу належить освітнім закладам і, зокрема, їхнім бібліотекам. Ці установи беруть участь у підготовці особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, що охоплює і традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, Інтернет, мобільна телефонія) засоби.

Основною характеристикою інформаційно-комунікаційного простору сучасної цивілізації стала медіальність. На жаль, нині незліченна кількість інтернет-ресурсів впливають на сучасне суспільство в соціокультурному та комунікативному аспектах, і це явище набуло глобальних масштабів. Мережа Інтернет є простором формування соціальних груп і спільнот, розвитку нових культурних норм і цінностей спілкування. Мережеві комунікації створили нову суб'єктивно орієнтовану віртуальну реальність, що нині є частиною життя соціуму, в якому множина гаджетів

допомагає не лише розв'язувати професійні проблеми, оперативно здійснювати комунікаційну діяльність, а й самореалізуватися, творити й відпочивати. Наразі поміж українців, особливо школярів і студентів, набули популярності мережі Facebook, YouTube, Instagram, Twitter, які відображають мозаїчність думок, зацікавленість і бажань учасників мережевого спілкування, водночас провокуючи залежність від різноаспектної інформації.

Віртуальна культура відрізняється фрагментарністю. Відбувається витіснення безпосереднього спілкування технічно й машинно опосередкованими комунікаціями, формуючи новий тип діалогової культури — "машинну комунікацію" [1]. Цей процес, зі свого боку, спричиняє трансформацію цінностей сучасної людини. Її аксіологічний портрет віддзеркалює всі процеси мінливого світу. Увага громадськості та прогнози багатьох дослідників підтверджують, що люди звикають до життєвих проблем, стають байдужими до навколишнього світу, втрачають чуйність і милосердя [2].

Негативна тенденція призводить до потреби актуалізації гуманістичної традиції в сучасному соціокультурному просторі. В контексті окреслених питань нагальним є проблема критичного осмислення ролі й значення традиційних, зокрема еволюційних інформаційно-комунікативних структур, до яких належать сучасні бібліотеки ЗВО. Йдеться про визначення сутніс-

них основ функціонування бібліотечних інституцій — забезпечення соціальної взаємодії, комунікативного дискурсу в суспільстві, результатом чого є соціокультурне наслідування, формування соціальної пам'яті та соціальної свідомості. Реалізація цих завдань залежить від аксіологізації комунікаційного складника діяльності бібліотек ЗВО як найважливішої системотворювальної компоненти в характеристиці бібліотечної феноменології.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Питання розвитку та властивостей мережевого суспільства й соціальних інтернет-мереж, а також віртуалізації реальності досліджували західні та вітчизняні вчені. Зокрема, соціальні мережі як конструктор комунікаційного середовища розглядали А. Бард, Ж. Бодріяр, Ф. Гваттарі, Ж. Дельоз, М. Кастельс, О. Мар'їна, О. Назарчук, А. Федоров та інші. Дослідники доводять, що мережа функціонує як певне середовище взаємодії учасників на основі комунікації індивідів, що свідчить про її соціальність. Мережеві структури тісно пов'язані з поширенням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що нині є вагомим елементом організації виробництва та бізнесу, освіти, отримання нових знань й інформації.

Аналізуючи закордонний досвід інтеграції інформаційних осередків в електронний простір, також слід узяти до уваги розвідки окремих учених і наукових колективів, які спробували розв'язати ці завдання, провівши ґрунтовні дослідження використання соціальних мереж в інформаційній галузі (Дж. Белл, Т. Данковські, Н. Даунд, Е. Гласс, М. Хаїджен, група Taylor & Francis). На думку науковців, головним завданням інформаційно-комунікаційних структур є розв'язання проблеми вільного орієнтування користувачів у різноманітних мережевих ресурсах, що допоможе опрацювати значні обсяги інформації та досягати ефективних результатів у процесі використання соцмереж [3]. Відповідно, бібліотеки дістануть можливість не лише оцінювати свою діяльність у соціальних мережах, а й надавати рекомендації з оптимізації практики пошуку нових форм діяльності.

Цікавою є думка С. Уатт, М. Леа та Р. Спірс, які вважають інтернет-комунікацію соціально збідненою порівняно зі спілкуванням віч-на-віч. В умовах мережевої взаємодії слід враховувати широту і обсяги каналів комунікації та концепцію деіндивідуалізації [4, с. 61].

Професійне спілкування бібліотечних фахівців у контексті впливу змін середовища вивчали В. Брежнева, С. Бородіна, А. Гончаров, К. Генієва, С. Горова, С. Єзова, О. Матвійчук, В. Мінкіна, А. Соколов, Я. Хіміч, І. Шевченко та інші. На думку дослідників, процес спілкування дедалі більше сприяє розгортанню комунікаційної діяльності бібліотек, що пов'язано з нинішніми можливостями інформаційного обслуговування (багатофункціональні пристрої), використанням ІКТ, документальних, дистанційних засобів (електронна пошта, онлайн-спілкування, закладки тощо), тиражуванням документів та інших носіїв інформації.

Застосування новітніх технологій у створенні іміджу сучасної бібліотеки й рекламуванні бібліо-

течних послуг розглядала О. Мар'їна. Вчена виокремлює новітні віртуальні форми соціальної активності бібліотек у мережевому середовищі та запропонувала низку рекомендацій щодо їх упровадження у сферу соціальних медіа [5].

Т. Гранчак, здійснюючи аналіз бібліотечних представництв у Facebook через з'ясування сенсів, ідей, трансльованих бібліотеками за допомогою соціальних медіа; завдань, інструментів і методів бібліотечних сторінок у соціальних медіа, дійшла висновку, що саме інтерактивний простір соцмереж є найпопулярнішим і має бути внесений до переліку найоптимальніших засобів інтерактивної комунікації бібліотеки та користувача у вітчизняних реаліях [6, с. 15]. Науковці відносять Facebook до соціальних мереж, орієнтованих на репрезентацію мультимедійного контенту, що спрощує промоцію бібліотечних ресурсів, послуг та інформаційних продуктів, а отже й залучення потенційних користувачів.

Думку дослідників підтримують бібліотечні практики, зокрема О. Косачова, О. Таланчук зазначають, що нині кардинальними завданнями бібліотек закладів вищої освіти є формування електронних ресурсів, популяризація ідей відкритого доступу, побудова загальнодоступних архівів наукової інформації, підвищення вебметричного рейтингу університету [7].

Можливості та формат присутності бібліотек ЗВО в соціальних мережах, виокремлення їхніх завдань у контексті освітнього, культурно-просвітницького й виховного векторів роботи, насамперед зі студентством, розглядала І. Киричок, зауважуючи про можливість швидкого налагодження неформальних контактів із читачами. У наш час найбільш актуальною й важливою є превентивна функція книгозбірень, що передбачає адаптацію особистості до життя через формування конструктивізму як основи світоглядної позиції та впровадження культури толерантності [8].

Посилаючись на думку Т. Колеснікової, виокремимо домінанти, що визначають стратегію розвитку бібліотек ЗВО України. Насамперед це стосується зміцнення статусно-рольових позицій бібліотечної установи у просторі вишу, посилення інформаційно-комунікаційних зв'язків із науковими колами щодо розроблення концепції довгострокового збереження цифрового контенту, формування високопрофесійного кадрового складу, організації траєкторії розвитку студентів [9].

Отже, бібліотечні фахівці розглядають соціальні мережі як віртуальний майданчик для синергії користувачів у певній групі. У такий спосіб бібліотечна спільнота бере активну участь в обговоренні професійних проблем, обмінюючись пропозиціями та ініціативами, спрямованими на розвиток корпоративних зв'язків і бібліотечної справи загалом.

Найважливішим моментом позиціонування бібліотек є визначення пріоритетів їхньої діяльності, а саме усвідомлення вагшого значення духовного складника, що відкриває перспективи розвитку за гуманістичним вектором, відповідно до якого потреби людини не обмежуються лише матеріальними за-

питами, а охоплюють культурні, освітні, творчі сфери. Зазначені чинники й зумовлюють актуальність порушеної теми.

Метою статті є з'ясування інтегративної ролі етичної домінанти, пріоритету гуманістичних цінностей у комунікаційній діяльності бібліотек ЗВО для ефективного здійснення їх провідної місії — формування й підтримання аксіологічного балансу в інформаційно-комунікаційному просторі освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. В межах обраної проблематики вважаємо за потрібне звернутися до термінологічного поля.

Комунікацію розглядаємо як важливий елемент суспільних зв'язків, соціального життя загалом, що є засобом регулювання та гармонізації міжособистісних відносин. Комунікація за допомогою електронних засобів масової інформації надає можливість налагодити загальноцивілізаційний діалог, забезпечити багаторівневі взаємодії, передусім у соціокультурній сфері, завдяки трансляції артефактів, формуванню нових завдань, зокрема й таких значущих, як встановлення суспільної гармонії (нового історичного консенсусу).

Аксіологізація — процес, який поєднує ціннісні домінанти розвитку бібліотечної установи (соціальна значущість, нормативність, корисність, доцільність вартості наданих послуг), що, зі свого боку, гарантують якісне функціонування інституції завдяки гуманістичній орієнтованості їх професійної діяльності.

Цінності є виразником потреб споживача. Вони віддзеркалюють мету суспільного та особистісного розвитку, конкретизують багатозначність функцій і ролі інформації в розв'язанні проблем бібліотеки щодо розбудови інноваційної системи обслуговування, забезпечення конкурентоспроможності установи, а також створення умов інтелектуалізації та оптимальної взаємодії.

Як слушно зауважив Ч. Кулі, цінності є енергетичними вузлами, точками емоційного наповнення відносин і водночас базисом механізму мотивації соціальної поведінки особи [11, с. 315]. Саме цінності становлять основу формування змісту життєвих цілей особистості, визначають сенс її буття та коригують поведінку.

Ці чинники потребують випереджальних дій щодо зміни світоглядної орієнтації бібліотечної діяльності в напрямі виявлення механізмів внутрішньої саморегуляції професійної спрямованості, визначення її ціннісного аспекту, розподілу сил і логіки інформаційно-комунікаційних взаємин у фаховому середовищі.

Важливим напрямом стратегії бібліотечної роботи є *гуманізація*, що дає змогу не лише подолати глобальні проблеми людства, підвищити якість його життя, а й зберегти духовні та моральні принципи й норми суспільства в умовах тотальної машинізації, віртуалізації, зміщення пріоритетів у бік матеріальної сфери. Слід додати, що процес гуманізації є багатаспектним і комплексним явищем, тому для його реалізації потрібна координація дій усіх суспільних інститутів, зокрема родини, освітніх закладів, громадських та політичних організацій, і головне — біб-

ліотек. Ці установи є однією з потужних інформаційно-комунікаційних структур, що відповідає за збереження й трансляцію культурних цінностей для формування гуманних відносин, духовно-морального розвитку та вдосконалення людства. Саме під час комунікації відбувається передавання знань, наукового й культурного досвіду майбутнім поколінням, що робить цей процес науковим, комунікативним та управлінським явищем одночасно.

Гуманістичний підхід покликаний об'єднати олюднену сутність еволюційного розвитку бібліотеки з подальшим орієнтуванням її функцій на гуманізацію міжособистісних відносин, самоцінних практик виробництва знань. У цьому контексті беззаперечним є визначальний вплив бібліотек на формування сучасної культурно орієнтованої особистості. У різноманітних і складних процесах глобалізації бібліотека здійснює важливу функцію гуманізації суспільних процесів, оскільки є об'єднувачим центром соціально-культурного життя, потужним каналом трансляції фундаментальних культурних цінностей, сенсів буття, основних гуманістичних принципів життєдіяльності людини.

Звернення до аксіології інформаційно-комунікаційної діяльності бібліотечних інститутів сприяє налагодженню взаєморозуміння на основі дотримання етичних норм і принципів справедливості. Доречно зауважити, що комунікативний складник набуває нового інтересуб'єктивного забарвлення на основі підпорядкування таким етичним категоріям, як "відповідальність", "справедливість", "рефлексія", "зрілість", "суверенність особистої думки", "обов'язок та сумління". На жаль, статус морально-етичних домінант має тенденцію до заниження, виявляючись на одному рівні з цінностями споживацтва й гедонізму. Нині у структурі ціннісних орієнтацій спостерігаємо нестійку рівновагу між традиційними цінностями та пріоритетами нової прагматичної тенденції, особливо поміж молоді щодо "моралі успіху".

У сучасному медіапросторі посилюються інформаційна, соціокультурна, інтеграційна функції бібліотек. Вважаємо, що аксіологізація комунікаційного складника бібліотечної справи дає змогу установам задати вектор розвитку в напрямі розбудови нового комунікаційного середовища, налаштованого на зміну культурних патернів і налагодження сталих комунікаційних зв'язків з іншими учасниками інформаційного середовища.

Цілком очевидно, що технологічні зміни у функціональній діяльності бібліотек загалом і ЗВО зокрема є конструктивною відповіддю на заклик бібліотечних теоретиків (В. Ільганаєвої, Г. Віхревої, М. Дворкіної, А. Соколова, В. Фірсова) до трансформації парадигми розвитку сучасних бібліотечних інститутів. Використовуючи потужний інтелектуальний та інформаційно-комунікаційний потенціал, бібліотеки ЗВО створюють особливий соціокультурний простір, у якому особливого значення набуває діалог як головна форма спілкування, що спонукає до обміну думками й враженнями, сприяє моделюванню партнерських відносин у професійних і повсякденних життєвих ситуаціях.

Масштаби впливу медіа на різноманітні сфери діяльності бібліотеки зростають щодня. Як відомо, складниками віртуального бібліотечного сервісу на допомогу освіті та самоосвіті є бібліографічні й комплексні інформаційні ресурси на сайтах бібліотечних установ, доступ до цифрових видань, онлайн-довідкові послуги, котрі реалізують за допомогою електронної пошти та різноманітних вебформ, а також сервіси на сайтах популярних у молодіжному середовищі соціальних медіа. Сучасні тенденції потребують від працівників бібліотек не лише навичок роботи з новітніми технологіями та пристроями, а й певного рівня критичного мислення, здатності до самостійної творчої роботи, пов'язаної з пошуком, опрацюванням і поданням інформаційного матеріалу.

Функціонування бібліотек в інформаційно-комунікаційному просторі ЗВО — це нерозривне поєднання внутрішніх і зовнішніх, суттєвих і другорядних властивостей процесу обслуговування користувачів, налаштованість на їхні інтереси й уподобання, якісне та оперативне забезпечення інформаційно-комунікаційних потреб відповідно до освітньо-виховних, наукових запитів, поліпшення якості й ефективності послуг. Отже, адаптація бібліотек до нових форм комунікації є варіативною тенденцією розвитку сучасної бібліотечної сфери.

Змістова модифікація спілкування "бібліотека — користувач" за допомогою соціальних медіа — це контент, спрямований насамперед на розкриття фондів, інформування про їх наповнення, нові надходження, продукти та послуги, графік роботи бібліотеки, висвітлення суспільно важливих подій і популяризацію установи тощо. Відводячи чільне місце користувачу та його інтересам, книгозбірня стає для віртуальних відвідувачів консультантом, партнером, що сприяє зростанню авторитету установи та її ефективному просуванню у мережевому й реальному просторах. За таких умов фахівці бібліотеки ЗВО диверсифікують комунікаційну діяльність, позаяк мають опанувати мережевий етикет, PR, аби якісно просувати сторінку установи, залучати нових користувачів, дбати про інформаційну безпеку тощо. Ці завдання стають серйозним поштовхом до впровадження інноваційних форм діяльності та вдосконалення роботи бібліотечного персоналу.

Зауважимо, що межа негативного впливу на молодь із боку соціальних медіа є індивідуальною для кожного користувача мережі й залежить від вільного вибору особистості, а також від рівня розвитку, соціальних (реальних і віртуальних) зв'язків, здатності й навичок швидко та пластично сприймати, аналізувати, засвоювати медійні тексти, здобувати нові знання у просторі медіа, логічно й доцільно користуватися ними без шкоди для себе та суспільства. В цьому контексті бібліотека має всіляко підтримувати та скеровувати користувачів, вчити не лише виважено працювати з інформацією, а й критично ставитися до неї: правильно інтерпретувати негативні повідомлення, уникати експресивно насичених чи провокаційних медійних матеріалів, підтримувати коректну поведінку в мережі тощо.

Сучасні бібліотеки забезпечують гармонійне поєднання традицій та новацій і у процесах створення й

формування інформаційних ресурсів, і в бібліотечно-інформаційному обслуговуванні користувачів, і в організації дозвіллевих заходів. Сьогодні бібліотека має поєднувати функції книгозбірні, інформаційного центру, музею, кінотеатру, дозвіллевого центру, надавати вільний доступ до мережі Інтернет, створювати комфортні умови для навчання, спілкування, відпочинку. Розширення комунікаційних зв'язків бібліотеки сприяє розвитку її комунікативної функції, спрямованої на суб'єкт-суб'єктну платформу. Мета такого спілкування — зростання популярності й конкурентоспроможності установи, вдосконалення моделі обслуговування навчального закладу, а отже створення сприятливих умов, на засадах аксіологізації інформаційно-комунікаційної діяльності бібліотеки, для творчої самореалізації студентів, викладачів і науковців.

Форми й методи бібліотечної роботи сприяють формуванню ціннісного ставлення до інформації: бесіди, консультації, індивідуальна робота з налагодження міжособистісних контактів, лекції, культурно-просвітницькі заходи тощо. Окрім того, бібліотеки створюють програми, які підтримують безпосереднє спілкування в режимі реального часу, наприклад телеконференції, в яких беруть участь великі групи користувачів. Є й локальні телеконференції, присвячені, зокрема, підтриманню ініціатив, спрямованих на розв'язання важливих суспільних проблем [12]. Якщо інформаційне середовище формуватиметься з урахуванням основних законів функціонування інформації та методів її трансформації в знання, це дасть змогу раціонально й цілеспрямовано моделювати нове освітнє середовище [13].

Реалізація на практиці гуманістичного потенціалу бібліотечних установ дасть змогу не лише інтегрувати комунікаційні зв'язки в освітньому просторі суспільства для підтримання його ціннісного суверенітету, а й становитиме аксіологічне підґрунтя трансформації бібліотек освітніх закладів у центри інформаційної взаємодії ЗВО, що розв'язують широкий спектр питань, здійснюють якнайповніший інформаційний супровід навчального процесу, наукових досліджень тощо. На сучасному етапі набувають вагомого значення аксіологічні пріоритети бібліотеки — закріплення професійних цінностей як провідного орієнтира в поведінці та діяльності бібліотечних фахівців. Специфічність професійних цінностей персоналу бібліотеки мають становити доміанти соціальної взаємодії, що регулюють відносини з користувачами, колегами та конкурентами (комунікативність, відповідальність, колегіальність, доброзичливість, відкритість, альтруїзм, порядність тощо).

Висновки. У складних процесах глобалізації, що відбуваються в сучасному суспільстві, бібліотеки ЗВО як комунікаційні структури здійснюють важливу функцію гуманізації освітнього простору, оскільки слугують потужним каналом трансляції фундаментальних культурних цінностей, сенсів буття, основних гуманістичних принципів життєдіяльності студентів.

Аксіологізація комунікаційної діяльності бібліотек ЗВО потребує подальшого вивчення культури мережевого спілкування, зокрема подання, сприймання й засвоєння інформації.

Список використаної літератури

1. *Городищева А. Н.* Техногенез и коммуникативные формы культуры : монография / А. Н. Городищева. — Красноярск : КрасГАУ, 2007. — 290 с.
2. *Kinnick K. N.* Compassion Fatigue: Communication and Burnout toward Social Problems / K. N. Kinnick, D. M. Krugman, G. T. Cameron // *Journalism and Mass Communication Quarterly*. — Vol. 73. — № 3 (Autumn 1996).
3. *Bell J.* 5 ways libraries are using social media [Electronic recourse] / Jodie Bell // CILIP. — Mode of access: <https://www.cilip.org.uk/blog/5-wayslibraries-are-using-social-media>. — Title from the screen.
4. *Watt S. E.* How social is internet communication? A reappraisal of bandwidth and anonymity effects / Watt S., Lea M., Spears R. // *Virtual society? Technology, cyberbole, reality*. — Oxford University Press, 2002. — 349 p.
5. *Мар'їна О. Ю.* Бібліотеки та соціальні медіа: технологія взаємодії / О. Ю. Мар'їна // Вісник Книжкової палати. — 2012. — № 8. — С. 19—21.
6. *Гранчак Т. Ю.* Використання національними бібліотеками соцмереж для представлення бібліотечних продуктів і послуг / Т. Ю. Гранчак // *Бібліотечний вісник*. — 2016. — № 1. — С. 18—29.
7. *Таланчук О. Б.* Образ бібліотеки в соціальних мережах / О. Б. Таланчук // Наукова бібліотека Хмельницького національного університету. — Режим доступу: http://lib.khnu.km.ua/about_library/naukova_robota/2013/tal_obr.htm. — Назва з екрана.
8. *Киричок И.* Вузовское виртуальное сообщество: миссия библиотеки в социальных сетях / И. Киричок, О. Русанова, К. Тесленко // *Бібліотечний форум України*. — 2014. — № 3. — С. 18—20.
9. *Колеснікова Т. О.* Стратегія розвитку бібліотек вищих закладів України на 2013—2015 рр.: бачення професіонала // Вісник Львівського ун-ту. Серія "Книгозн. бібліот. та інф. технол.". — Вип. 8. — С. 142—148.
10. *Федоров А. В.* Медиаобразование: вчера и сегодня / А. В. Федоров. — Москва : Изд-во МОО ВПП ЮНЕСКО "Информация для всех", 2009. — 234 с.
11. *Кули Ч.* Социальная самость / Ч. Кули // *Американская социологическая мысль*. — Москва : Международный университет бизнеса и управления, 1996. — С. 315.
12. *Грабар Н. Г.* Спілкування в бібліотеці: теоретико-методологічний аналіз : монографія / Н. Г. Грабар. — Харків : Майдан. — 2015. — 354 с.
13. *Грабар Н. Г.* О значении аксиологического подхода в современном информационном обслуживании / Н. Г. Грабар // Слобожанський гуманітарій — 2014 : матеріали міжнародної наук-метод. конф., присвяченої 85-річчю ХНТУСГ ім. П. Василенка (31 жовтня, 2014). — Харків : КП "Міськдрук", 2015. — С. 110—119.

*Natalia Grabar
Anzhelika Kukharensko*

Axiologization of the communication activity of the HEI libraries in the modern media space

In the article is emphasized attention on the axiological problems of communication activity of higher education institution (HEI) libraries in modern media space, which is largely due to transformation of the society valued system in the conditions of intensive globalization processes.

Library professionals need to prepare themselves for effective competition with similar structures using the rich historical experience of information services. In the realities of the present, the activities of university libraries largely depend on the basic values that dominate in society, which affect the choice of basic functions, forms and methods of mass library work.

The valued aspects of modern library must be directed on harmonization of all spheres of functioning, above all things, creating conditions for users to interact in order to direct their activity to creativity, to help them freely navigate the world's network resources, in the pursuit of self-education, self-improvement. The future of HEI libraries is seen in creation of own territory for mutual understanding and tolerant coexistence with other information and communication structures of the modern media space.

Educational establishments library space becomes firmly established on producing of common to all mankind, humanism values: truth, good, mutual respect, fraternity, freedom of idea and self-realization. And it must take place on the basis of deepening of professional presentations into a professional association about rapprochement of informative and cultural constituents of library activity, as a necessary condition of implementation by them the public setting in complete combination of mean and aims.

Keywords: *libraries of HEI, media space, information and communication technology, library specialists, intercourses*

References

1. Gorodisheva A. N. (2007). Tehnogenez i kommunikativnye formy kultury. Krasnoyarsk: KrasGAU.
2. Kinnick K. N., Cameron G. T. (1996). *Compassion Fatigue: Communication and Burnout toward Social Problems. Journalism and Mass Communication Quarterly*. Vol. 73 (3).
3. Bell J. (2019). 5 ways libraries are using social. Available at: <https://www.cilip.org.uk/blog/5-wayslibraries-are-using-social-media>.
4. Watt S. E., Lea M., Spears R. (2002). How social is internet communication? A reappraisal of bandwidth and anonymity effects. *Virtual society? Technology, cyberbole, reality*. Oxford University Press.
5. Mar'yina O. Yu. (2012). Biblioteki ta socialni media: tehnologiya vzayemodiyi. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 8, pp. 19—21.
6. Granchak T. Yu. (2016). Viktoristannya nacionalnimi bibliotekami socmerezh dlya predstavleniya biblioteknih produktiv i poslug. *Biblioteknij visnik*, 1, pp. 18—29.
7. Talanchuk O. B. (2019). Obraz biblioteki v socialnih merezhah. *Naukova biblioteka Hmelnickogo nacionalnogo universitetu*. Available at: http://lib.khnu.km.ua/about_library/naukova_robota/2013/tal_obr.htm.

8. Kirichok I., Rusanova O., Teslenko K. (2014). Vuzovskoe virtualnoe soobshchestvo: missiya biblioteki v socialnykh setyah. *Bibliotechnij forum Ukrainy*, 3, pp. 18—20.
9. Kolesnikova T. O. (2016). Strategiya rozvitku bibliotek vishih zakladiv Ukrainy na 2013—2015 rr.: bachennya profesionala. *Visnik Lvivskogo un-tu. Seriya "Knigozn. bibliot. ta inf. tehnol."*, 8, pp. 142—148.
10. Fedorov A. V. (2009). Mediaobrazovanie: vchera i segodnya. Moskva: Izd-vo MOO VPP YuNESKO "Informaciya dlya vseh".
11. Kuli Ch. (1996). Socialnaya samost. *Amerikanskaya sociologicheskaya mysl*. Moskva: Mezhdunarodnyj universitet biznesa i upravleniya, p. 315.
12. Grabar N. G. (2015). Spilkuvannya v biblioteci: teoretiko-metodologichnij analiz. Harkiv: Majdan.
13. Grabar N. G. (2015). O znachenii aksiologicheskogo podhoda v sovremennom informacionnom obsluzhivanii. *Slobozhanskij gumanitarij — 2014: materialy mizhnarodnoyi nauk-metod. konf., prisvyachenoj 85-richchyu HNTUSG im. P. Vasilenka (31 zhovtnya, 2014)*. Harkiv: KP "Miskdruk", pp. 110—119.

Надійшла до редакції 19 серпня 2019 року

ШКОЛА СИСТЕМАТИЗАТОРА

Юлія Набхан,

старший науковий співробітник відділу класифікаційних систем
Книжкової палати України,
e-mail: udc@ukrbook.net

Анна Діденко,

науковий співробітник відділу класифікаційних систем
Книжкової палати України,
e-mail: udc@ukrbook.net

Методичні роз'яснення щодо індексування видань класу 5 Математика. Природничі науки

Клас 5 Математика. Природничі науки належить до Основної таблиці УДК. Його розроблено на основі загально визначених традиційних класифікацій природничих наук. Клас 5 взаємопов'язаний із класом 6 Прикладні науки. Медицина. Техніка. Тісні зв'язки між окремими розділами класів 5 і 6 у багатьох випадках не дають змогу чітко їх розмежувати. Це ускладнює індексування документів, які, наприклад, одночасно висвітлюють окремі галузі чи окремі питання природничих наук та їхнє практичне застосування. Клас 5 Математика та природничі науки відображає питання теоретичного характеру, дослідження загальних законів фізики, хімії, біології тощо, а клас 6 Прикладні науки. Медицина. Техніка — питання практичного використання відповідних законів у техніці, медицині, сільському господарстві тощо. Саме структура класів 5 і 6 надає чітку основу для розмежування та класифікації. У пригоді стануть докладні методичні вказівки, наведені у відповідних місцях таблиць. Щодо складних випадків, то зміст документа дає змогу визначити, що в ньому переважає — природничо-науковий чи прикладний аспект.

Під час індексування документів із природничих наук, наприклад, геології, метеорології, ботаніки, зоології тощо, часто використовують загальні визначники місця, тому важливо звернути увагу на методичні вказівки до Таблиці 1e Загальні визначники місця. Також в усіх розділах можна використовувати загальні визначники часу, властивостей, осіб тощо.

Розглянемо докладніше підкласи / розділи класу 5.

Розділи 502/504 охоплюють проблеми навколишнього середовища, загрози й захисту, збереження природних ресурсів, екологію, взаємозв'язок довкілля та суспільства, наприклад:

502.171:620.9]:004.94 Інформаційне забезпечення вирішення екологічно-енергетичних проблем сталого розвитку суспільства

© Набхан Ю., Діденко А., 2019

502.211 Біосфера / В. І. Вернадський. *Biosfera / V. I. Vernadski ; predgovor i prevod Siniša Stanković*
502.211:061 Організації з охорони живої природи

502.51:556](282.247.322-751.3) Гідроєкосистеми заповідних територій верхньої Прип'яті в умовах кліматичних змін

Підклас 51 відображає всі питання математики: основи й структура цієї науки, алгебра, геометрія, топологія, математичний аналіз і статистика, кібернетика, математичні теорії. Для підкласу 51 передбачені спеціальні визначники 51-3/-8, завдяки яким забезпечується чіткіше й точніше позначення теми. Розглянемо приклади.

Для підручників із математики можна використовувати один й той самий індекс із додаванням визначника форми, наприклад:

51(075.2) Математика. Підручник для навчальних закладів початкової освіти

51(075.3) Математика. Підручник для навчальних закладів середньої освіти

51(075.8) Математика. Підручник для навчальних закладів вищої освіти

Для традиційних понять "Математика елементарна" та "Математика вища" індекси можна побудувати за допомогою загальних визначників властивостей, наприклад:

51-028.31 Елементарна математика

51-028.42 Вища математика

511-028.31 Основи числа, арифметика

Для дискретної математики — основний індекс 519.1 із додаванням через знак "+" інших розділів математики.